

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

22 juli 2003

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het verdrag nr. 175 betreffende deeltijdwerk,
aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar eenentachtigste zitting
in Genève op 24 juni 1994**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene inleiding

De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) werd opgericht in 1919 tijdens de Vredesconferentie van Versailles. De opdracht van de IAO bestaat in het verbeteren van de sociale toestand van de werknemers en is gebaseerd op de overtuiging dat duurzame en universele vrede niet kan bestaan zonder sociale gerechtigheid. Het belangrijkste kenmerk van de IAO is haar tripartisme : de IAO is de enige internationale organisatie waarin werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties en regeringen zeten. De IAO telt 175 leden en heeft de klassieke structuur van een gespecialiseerde instelling van de Verenigde Naties : een algemene vergadering (de Internationale Arbeidsconferentie) ; een beheerraad en een secretariaat (het Internationaal Arbeidsbureau).

Tot de belangrijkste activiteiten van de Internationale Arbeidsorganisatie behoren het vastleggen van internationale arbeidsnormen en het toezien op de implementatie van deze normen. De arbeidsnormen van de IAO nemen de vorm aan van conventies of aanbevelingen. De conventies zijn internationale verdragen, bindend voor de IAO-lidstaten die ze ratificeren. De aanbevelingen zijn niet-bindende instrumenten, bedoeld als richtlijnen voor het nationaal beleid. De IAO heeft reeds meer dan 180 conventies en meer dan 190 aanbevelingen aangenomen. Begin 2003 heeft België 90 conventies geratificeerd.

2. Het doel van de instemming en de algemene draagwijdte van het verdrag

Op 24 juni 1994 werd in Genève verdrag nr. 175 betreffende deeltijdwerk aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie.

Deeltijdwerk is belangrijk voor de economie. Daarom moet in het werkgelegenheidsbeleid rekening gehouden worden met de rol die deeltijdwerk vervult bij het scheppen van aanvullende werkgelegenheidskansen. Bovendien bestaat de noodzaak om de bescherming van deeltijdwerkers te waarborgen op het gebied van toegang tot de arbeidsmarkt, arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheid.

De bepalingen van het verdrag betreffende gelijke beloning (1951), van het verdrag betreffende discri-

minatie (1958), van het verdrag en de aanbeveling betreffende arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid (1981), van het verdrag betreffende de bevordering van de werkgelegenheid en de bescherming tegen werkloosheid (1988) en van de aanbeveling betreffende het werkgelegenheidsbeleid (1984) zijn van groot belang voor deeltijdwerkers.

Het verdrag is reeds internationaal van kracht en het draagt geen nieuwe beleidsmatige elementen aan. Het schetst eerder een ruim kader en heeft geen wijzigingen in het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid tot gevolg. Het enige nieuwe beleidsaspect is het internationaal signaal dat gegeven wordt door het federale België via de ratificatie van het verdrag. Dit is niet onbelangrijk in het licht van het debat over de liberalisering van de wereldhandel.

3. Artikelsgewijze toelichting van het verdrag

Artikel 1 geeft een aantal begripsomschrijvingen.

Volgens artikel 2 laat het verdrag gunstiger bepalingen die van toepassing zijn krachtens andere internationale arbeidsverdragen onverlet.

Artikel 3 stelt dat het verdrag van toepassing is op alle deeltijdwerkers maar een lidstaat kan, na raadpleging van werkgevers- en werknemersorganisaties, bepaalde categorieën werknemers of vestigingen geheel of gedeeltelijk uitsluiten.

Deeltijdwerkers moeten op gelijke voet behandeld worden als voltijdwerkers in verband met :

- het vakbondsrecht en recht op collectieve onderhandelingen, van veiligheid en gezondheid op het werk en van bestrijden van discriminatie (artikel 4) ;
- de berekening van hun basisloon (artikel 5) ;
- de sociale zekerheid (artikel 6) ;
- de bescherming bij moederschap, de beëindiging van de arbeidsverhouding, de betaalde vakantie en wettelijke feestdagen en het ziekteverzuim (artikel 7).

Volgens artikel 8 kunnen deeltijdwerkers van wie de arbeidsduur of de verdiensten lager zijn dan vastgestelde drempels door een lidstaat worden uitgesloten van het toepassingsgebied van ieder wettelijk stelsel voor sociale zekerheid (behalve als het gaat om prestaties bij arbeidsongevallen en beroepsziekten) en van het toepassingsgebied van ie-

dere maatregel die is genomen op de gebieden bedoeld in artikel 7 (met uitzondering van de maatregelen betreffende bescherming bij moederschap). Die drempels moeten zeer laag liggen. Elke lidstaat moet de drempels regelmatig herzien en in zijn verslagen over de toepassing van het verdrag, de drempels aangeven. De meest representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties moeten geraadpleegd worden bij het vaststellen, het opnieuw bezien en het herzien van de drempels.

Artikel 9 stelt dat maatregelen moeten genomen worden om de toegang tot deeltijdwerk te vergemakkelijken.

Artikel 10 bepaalt dat maatregelen moeten genomen worden om ervoor te zorgen dat de overgang van voltijd- naar deeltijdwerk en omgekeerd vrijwillig is en in overeenkomst met de nationale wetgeving en praktijk.

Volgens artikel 11 moet de uitvoering van het Verdrag gebeuren door middel van wet- en regelgeving, voor zover er geen uitvoering aan gegeven wordt door middel van collectieve overeenkomsten of overeenkomstig de nationale praktijk.

Artikel 12 bepaalt dat de formele ratificatie van het Verdrag dient medegedeeld te worden aan de directeur-generaal van de IAO en door hem dient te worden geregistreerd.

Artikel 13 stelt dat dit nieuwe Verdrag alleen die leden van de IAO bindt waarbij de ratificatie werd geregistreerd door de directeur-generaal van de IAO. Het Verdrag treedt in werking twaalf maanden nadat de ratificatie van twee leden werd geregistreerd door de directeur-generaal. Daarna zal het Verdrag voor elke lidstaat in werking treden twaalf maanden nadat de ratificatie werd geregistreerd.

In artikel 14 wordt bepaald dat het Verdrag maar kan opgezegd worden na elke periode van tien jaar na inwerkingtreding van het Verdrag. In dat geval dient het Verdrag één jaar voor het verstrijken van de periode van tien jaar te worden opgezegd door middel van een mededeling aan de directeur-generaal.

Artikel 15 bepaalt dat de directeur-generaal aan alle lidstaten mededeelt welke landen het Verdrag hebben ondertekend of opgezegd. In het bijzonder zal hij mededelen wanneer het huidige Verdrag in werking is getreden.

Artikel 16 stipuleert dat de directeur-generaal alle gegevens met betrekking tot een ratificatie of opzegging van het Verdrag zal mededelen aan de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 17 stelt dat de raad van bestuur van de IAO steeds een rapport met betrekking tot de toepassing van het huidige Verdrag kan voorleggen aan de conferentie met het oog op een gedeeltelijke of gehele herziening.

In artikel 18 wordt bepaald dat, wanneer de conferentie een nieuw Verdrag aanneemt met betrekking tot voorliggende materie – tenzij uitdrukkelijk anders wordt bepaald – de ratificatie van het nieuwe Verdrag de onmiddellijke opzegging van het oude Verdrag zal inhouden. Op het ogenblik van inwerkingtreding van het nieuwe Verdrag, zal het oude Verdrag niet langer geratificeerd kunnen worden. Het huidige Verdrag blijft wel van kracht voor de lidstaten die het nieuwe Verdrag niet ondertekenen.

Artikel 19 bepaalt dat de Franse en de Engelse versie een gelijke authenticiteit hebben.

4. Gemengd karakter van het verdrag en relevantie voor Vlaanderen

Het IAO-verdrag nr. 175 betreffende deeltijdwerk is een gemengd verdrag waarbij de bevoegdheden van zowel de federale overheid als van de Gewesten en de Gemeenschappen worden uitgeoefend.

De federale overheid is bevoegd voor de sociale zekerheid, het inkomensbeleid en de arbeidsduur. De bevordering van de werkgelegenheid valt onder de bevoegdheid van de Gewesten terwijl de Gemeenschappen, bij het uitwerken van het statuut van de personeelsleden die onder hun bevoegdheid ressorteren, gebonden zullen zijn door het verdrag.

De Vlaamse regering moedigt een beter evenwicht tussen arbeid en vrije tijd aan, waarbij zowel de werknemer als de werkgever de mogelijkheid krijgen om de arbeidstijd te organiseren volgens hun behoeften. Een beter evenwicht tussen arbeidstijd en vrije tijd levert ook meer kansen voor werkzoekenden op. Op die manier kan de werkzaamheidsgraad, die aangeeft welk deel van de beroepsbevolking werk heeft, verhoogd worden.

5. Verloop van de procedure op internationaal, federaal en Vlaams niveau

Het verdrag werd aangenomen op 24 juni 1994 en trad in werking op 28 februari 1998. Begin 2003 hebben 10 landen het verdrag reeds geratificeerd.

In zijn vergadering d.d. 21 juni 2000 keurde de Werkgroep “gemengde verdragen” (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), de aangepaste lijst van gemengde IAO-verdragen goed. Die beslissing werd op 10 oktober 2000 door de ICBB bekrachtigd.

6. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

De SERV bracht op 12 november 2002 advies uit. De SERV vindt het positief dat de Vlaamse regering het belang onderkent van de ratificatie van IAO-normen en meent dat Vlaanderen en België als regio en klein land een voorbeeldfunctie kunnen opnemen. De Vlaamse sociale partners wijzen erop dat de ratificatie van de IAO-verdragen niet enkel een signaalfunctie heeft, maar dat Vlaanderen er zich van bewust moet zijn dat de verdragen ook de verplichting inhouden om zich aan de bepalingen in de verdragen te houden.

De SERV betreurt dat de memories van toelichting bij de ontwerpdecreten zich enkel toespitsen op de juridische aspecten van de bevoegdheidsverdeling binnen de Belgische context. Bovendien is de analyse van de bevoegdheidsverdeling die gegeven wordt erg rudimentair en voor sommige aspecten precair en onvolledig.

De SERV betreurt dat er voor geen enkel verdrag een toetsing gebeurde van de Vlaamse regelgeving aan de voorliggende IAO-verdragen.

Ten slotte wil de SERV ook opmerken dat de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) weliswaar een zeer belangrijke speler is op het vlak van arbeid en werkgelegenheid, maar niet de enige.

Volgens de SERV valt een groot gedeelte van het verdrag onder de federale bevoegdheidssfeer. De rechtspositie van de deeltijdwerkenden in de Vlaamse openbare sector en het Nederlandstalig onderwijs behoort evenwel voor het grootste gedeelte tot de bevoegdheid van de Vlaamse overheid. De procedure tot ratificatie moet dan ook aangegrepen worden om de Vlaamse regelgeving desgevallend aan te passen aan de IAO-normen en

dat in overleg met de representatieve organisaties van het overheids- en onderwijzend personeel.

Niet alleen de Vlaamse overheid moedigt een beter evenwicht aan tussen gezin en arbeid. Ook de sociale partners spelen hun rol. De SERV vraagt specifieke aandacht voor de werknemers waarvan de arbeidsverhoudingen onder eigen verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid vallen.

Het advies werd op 11 december 2002 bekrachtigd door de Raad van de SERV.

In zijn advies d.d. 27 maart 2003 stelt de Raad van State dat het aangewezen is om in het opschrift van het decreet het nummer van het verdrag te vermelden teneinde de identificatie van het verdrag te vergemakkelijken. Tevens stelt de Raad van State dat de gemeenschappen bevoegd zijn omdat zij, bij het uitwerken van het statuut van de personeelsleden die onder hun bevoegdheid ressorteren, gebonden zullen zijn door het verdrag. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden in die zin aangepast.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

*De Vlaamse minister van Economie,
Buitenlands Beleid en E-government,*

Patricia CEYSENS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het verdrag betreffende deeltijdwerk,
aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar eenentachtigste zitting
in Genève op 24 juni 1994

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

Het verdrag betreffende deeltijdwerk, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar eenentachtigste zitting in Genève op 24 juni 1994, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting,

Jaak GABRIELS

ONTWERP VAN DECREET

*De Vlaamse minister van Economie,
Buitenlands Beleid en E-government,*

DE VLAAMSE REGERING,

Patricia CEYSENS

Op voorstel van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme en de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid en E-government ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

Het verdrag nr. 175 betreffende deeltijdwerk, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar eenentachtigste zitting in Genève op 24 juni 1994, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 13 juni 2003.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT